

Významné osobnosti rodu Strojilů

Přerovská rodina dala městu i zemi několik důležitých postav kulturního života

VĚRA FIŠMISTROVÁ Nové Přerovsko 2011

Značný vliv na rozvoj kulturního, společenského i politického života v Přerově a okolí měly tiskárny, jejichž prostřednictvím získávali občané zprávy a informace z novin, knih, zpravodajů, letáků, pozvánek a nejrůznějších propagačních materiálů.

První malou rodinnou tiskárnu pak založil v Přerově v roce 1878 J. Jahoda. Nejprve byla umístěna na Masarykově náměstí, o rok později na Komenského třídě. V roce 1904 svou činnost ukončila. Uvolněnou koncesi získali tiskaři Šmíd a Adámek, kteří v roce 1903 zřídili tiskárnu v ulici Na loučkách.

V roce 1905 se vzdali koncese ve prospěch firmy B. Bartheldy a spol. a vedením této tiskárny byli v roce 1907 pověřeni Josef Knejzlík (později odešel do Předmostí, kde vydával časopis Rádce z Předmostí) a Jaroslav Strojil, který tuto tiskárnu v roce 1909 odkoupil.

Právě Jaroslav Strojil patřil na počátku 20. století k předním přerovským knihtiskařům. Služeb „Strojilovy tiskárny“ využívali občané z celého regionu.

Jaroslav Strojil se narodil 10. 3. 1878 v Malenovicích u Zlína. V rodišti navštěvoval obecnou školu, kterou ukončil v roce 1891. V letech 1892-1896 se učil sazečem u známé holešovské knihtiskařské firmy Lamberta Klabusaye. Praxi získal v řadě různých závodů v Kroměříži, v Polné, v Rokycanech u Plzně byl správcem knihtiskárny. Jako technický ředitel a zodpovědný zástupce vedl v Praze v letech 1906-1909 Tiskárnu národně sociálního dělnictva, pozdější Melantrich.

Menší tiskárna, kterou Jaroslav Strojil v roce 1909 koupil v Přerově od hraběte Bartheldyho, byla umístěna v Palackého ulici č. 12. V roce 1910 Strojil tuto budovu uvolnil a tiskárnu přemístil do domu na Dolním náměstí, v němž měl Antonín Kozánek kavárnu (dnešní náměstí TGM).

Jaroslav Strojil byl významnou osobností přerovského života v první polovině 20. století. Foto: archiv Věry Fišmistrové

V roce 1913 zakoupil Jaroslav Strojil dům v Kratochvílově ulici č. 18 od tehdejšího primáře MUDr. Karla Šantrůčka a přestěhoval sem provozovnu. Tiskl se zde časopis Rádce z Předmostí, v letech 1910-1920 také Přerovský Obzor (poté si Obzor zřídil vlastní tiskárnu), jízdní řády, brožurky a knihy pro různá nakladatelství, časopisy pro hasičské jednoty, nejrůznější tiskoviny pro spolky a organizace, pro Státní úřad statistický apod.

Přestože v Přerově byla řada dalších tiskáren (Obzor, Novina, Bartoš, Společenská ad.), tento závod si vedl dobře. Knihotiskárna a knihařství Jaroslava Strojila prosperovalo tak, že v letech 1922-24 postavil její majitel do ulice v přední části původního objektu třípatrovou budovu.

Oprava: Na fotografii není Jaroslav Strojil, jak bylo uvedeno v popisku, ale Vladimír Maria Strojil.

Jaroslav Strojil se vedle své práce věnoval i kulturní činnosti. Byl předsedou pěveckého spolku Přerub (1929-1932) i divadelního spolku Tyl, podílel se na založení Dětské ozdravovny Ch. Masarykové v Čekyni (od roku 1931 stál v čele tohoto spolku), pracoval v obecním zastupitelstvu i v městské radě (referát zdravotní a nemocniční, pak i finanční).

Jaroslav Strojil byl ženatý, měl dva syny – Vladimíra a Jaroslava. Jaroslav Strojil st. zemřel v Přerově ve věku 56 let dne 8. února 1934.

TISKÁRNA STROJIL. Budova, do níž Jaroslav Strojil přestěhoval svoji

Po jeho smrti podnik převzal a vedl starší syn Vladimír Maria Strojil, který se narodil 11. 7. 1905 v Rokycanech, zemřel 10.6. 1961 v Orlové. V polovině loňského roku jsme si připomněli 105. výročí jeho narození.

Obecnou školu navštěvoval v Přerově, kde absolvoval i pět tříd gymnázia. Poté byl na přání otce zapsán v tiskárně jako typografický učeň. V letech 1923-1924 studoval vyšší výběrovou odbornou Grafickou techniku v Lipsku.

Za úspěšné absolvování výběrové mistrovské třídy (leptání a litografická kresba) obdržel Diplom mistrovské třídy a pochvalné uznání. V letech 1923-1925 byl jako externista žákem profesora R. Grimma na lipské hudební konzervatoři (klavír) a na lipské univerzitě se externě zabýval estetikou hudebního a divadelního umění.

Vladimír ovládal němčinu, esperanto, částečně francouzštinu, angličtinu, latinu a řečtinu. Po ukončení studií pracoval v podniku svého otce jako typograf, od roku 1928 byl jmenován prokuristou. Během 2. světové války působil v odbojové organizaci R3, byl zatčen a vězněn v brněnských Kounicových kolejích.

Od roku 1934 (úmrť otce) stál v čele podniku Knih tiskárna a nakladatelství Jaroslav Strojil v Přerově až do roku 1948, kdy zde byla zavedena národní správa. Krátký čas nadále působil ve funkci komerčního ředitele tiskárny. Po ustavení jednotného polygrafického podniku v Přerově pracoval od února do července 1949 jako vedoucí kulturního oddělení MNV Přerov. V letech 1949-1954 byl režisérem olomouckého divadla Oldřicha Stibora, v letech 1954-1958 působil jako oblastní dramaturg divadel v Šumperku a Ostravě.

Pak byl Vladimír Maria Strojil „odsunut“ z kulturního života a pracoval jako pomocník skladníka v Přerovských strojárnách (1958-1960). Krátce pak působil jako kulturní referent na dole Žofie v Orlové, kde 10. 6. 1961 zemřel ve věku pouhých 56 let (infarkt), zpopelněn byl v Karviné. Urna byla pozůstalými převezena a umístěna na přerovském hřbitově, odd. hrobek K, č. 14, kde je uložena i urna Jaroslava Strojila staršího.

Vedle své profese se zabýval Vladimír Maria Strojil hudbou, zajímal se o literaturu a divadlo. U Strojilů byli častými hosty známí hudebníci a herci. Vladimír M. Strojil působil jako dramaturg a režisér ve spolku divadelních ochotníků Tyl, byl aktivním členem mnoha dalších spolků (Přerub, Sokol, Spolek spisovatelů Máj, od roku 1945 člen Syndikátu československých spisovatelů).

Literárně tvořit začal poměrně brzy. Nejprve psal dramata (Tomův největší zločin – tragická groteska, Radio a láska-veselohra, rok 1925). Jeho fejetony (Nikdy nezapomenu, 1938) či básně byly otištěny v Obzoru a Hané (Září, Doloroso, 1929, Matka, Jsme zachráněni, Šach! Mat!, Láje zaostalých Slovanů ti zpívá, 1930, Černé umění, 1940).

Strojilovy básně Prolog, Morfium, Tulák byly v roce 1930 zhudebněny přerovským klavíristou a skladatelem Richardem Langerem. Jeho báseň Nejkrásnější město ... (rozumí se Přerov), zhudebnil Ladislav Kozánek.

V roce 1929 byla vydána jeho knižní prvotina – povídky Lázeňský film (uloženo v SOKA Přerov spolu s dalšími písemnostmi). Kritikou bylo dílko, které bylo přeloženo i do srbochorvatštiny, přijato velice příznivě. V roce 1930 napsal jednoaktovku Silnější než smrt. Pro silvestrovský večírek roku 1930, pořádaný spolkem Tyl, napsal čtyřhodinovou revui Cesta kolem světa, je autorem scény Sen noci svatojánské pro Šibřinky roku 1930.

Svémi verši se podílel na brožurce Přerovský Kašpárek svým hodným dětem, r. 1931. Brněnský rozhlas vysílal dne 3. 9. 1932 detektivku přerovského spisovatele Vladimíra M. Strojila První úspěch, který je také autorem satir Těžko léčit hypochondra, Čarování v českém háji.

V prosinci 1932 byly v Přerově premiově uvedeny jeho tři aktovky: Náhoda, drama Roztržený závoj, detektivka Knoflík (reportáž policejního vyšetřování vraždy).

O dva roky později byly uvedeny i v olomouckém Českém divadle, kde v roce 1935 byla hrána další komorní hra tohoto autora Pokušení, v roce 1936 činohra uvedla lyrickou hru Větrný mlýn. Strojilovy hry se staly součástí repertoáru i divadla v Napajedlích (Interview národů, Nůše, Školní inspekce) a dalších místech.

MÍSTO VĚČNÉHO ODPOČINKU. Rodinná hrobka rodiny Strojilů se nachází na přerovském hřbitově. Foto: Deník/ Vojtěch Podušel

roku 1939 byl veřejným společníkem firmy Knihtiskárna Jaroslav Strojil v Přerově.

V roce 1940 převzal od svého tchána Ladislava Škopa v Brodce u Přerova č. 62 živnost „Obchod smíšeným zbožím s vyloučením prodeje lahvového piva a předmětů z drahých kovů“. V roce 1950 byl tento obchod znárodněn a začleněn do národního podniku Pramen.

Na přední scénu Prozatímního divadla v Praze pronikl hrou o třech dějstvích, Rodinná pouta, která zde byla uvedena dne 27. 10. 1943. Autor řeší problém herectví ve čtyřech pokoleních.

O měsíc později vystoupila v Přerově pohostinsky s tímto představením činohra pražského ND. Do rolí byli obsazeni přední pražští herci. S úspěchem předvádělo pražské divadlo i jeho hru Pleticha s Ljubou Hermannovou v hlavní roli.

Mladší syn Jaroslav Strojil (* 20. 12. 1913 Přerov, + 31. 8. 1983 Olomouc) pracoval jako obchodník. Studoval na Obchodní akademii a do

Přidal foto J Rosmus

Tiskárna v roce 2009